

ΑΝΩΝΥΜΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΟΥ

Γράμμα συγχωρητικὸν τοῦ Πατριάρχου Μοσχοβίας Νίκωνος.

Κρίσιν ἄμα καὶ ἔλεον ἢ τοῦ Θεοῦ Ἐκκλησία παραλαβοῦσα θεόθεν, ἐκάτερπχ εἰς εὐθετον οἰκονομεῖν κατὰ καιροῦς οὐκ ἀπανκίνεται περὶ τὰ διαφόρως ἀντιμεταλλαττόμενα πράγματα, διὰ παιδείας μὲν πρὸς σωφρονισμὸν ἐν εὐθύτητι κρίνουσα τοὺς ἄξια παιδείας ἐξειργασμένους, ἐλεεῖ δ' αὖθις καὶ ἀποδέχεται φιλανθρώπως καὶ φιλαγάθως τοὺς ἐπιτρέφοντας καὶ δι' αὐτοὺς ἐκείνους μεταμελουμένους ἢ διὰ τοὺς ὑπὲρ αὐτῶν δεηθέντας πρὸς τὴν ἀρχαίαν τοὺς τοιούτους ἀνακαλεῖ τάξιν καὶ κατάστασιν, ἐπειδὴν ὧσι συγγνωστὰ πλημμελήσαντες καὶ

θεραπείας οὐκ ἀνεπίδεκτα, καθάπερ ἔνεστιν ἰδεῖν ἐν μυρίοις ὄσοις συμπτώμασι τοῦς θεορόρους Πατέρους τοιοῦτοτρόπως μεταχειρισάμενους τὰ πράγματα ἐν τῷ τῆς Ἐκκλησίας ἱερῷ καταστήματι, πῆ μὲν κρίσει τοῦς πλημμελοῦντας κολάζοντες, πῆ δὲ τοῦς αὐτοῦς ἐπιστρέφοντας ἐν ἐλέει ἐνστερνιζομένους καὶ τῇ ἱερᾷ χορείᾳ συγκυταλέγοντας, ὥσπερ καί γε τοῦ δεσμεῖν οὕτω καὶ τοῦ λύειν τὸ ὑπερκόσμιον ἀξίωμα τῆς εὐαγγελικῆς ἐκκληρώσαντο χάριτος.

Ἐπειδὴ τοιγαροῦν ἐν τοῖς προλαβοῦσι χρόνοις ὁ χρηματίσας Πατριάρχης τῆς βασιλευούσης τῶν πόλεων μεγάλης Μοσχοβίας καὶ πάσης Ρωσσίας κύρ Νίκων, καθίρεσιν μὲν ὑπέστη Συνοδικὴν καὶ ἔξωσιν τοῦ κατ' αὐτὸν Πατριαρχικοῦ θρόνου ὑπὸ τῆς ἐκεῖσε συγκροτηθείσης Συνόδου τῶν τῆς Ἀνατολῆς ἀγιωτάτων Πατριαρχῶν τοῦ Ἀλεξανδρείας, φηλί, κύρ Παΐσιου καὶ τοῦ Ἀντιοχείας κύρ Μακκρίου, συνκινέσαντος προηγουμένως καὶ τοῦ Κωνσταντινουπόλεως κύρ Διονυσίου καὶ τοῦ Ἱεροσολύμων κύρ Νεκταρίου ἐν οἷς ἀπέστειλιν ἐκεῖσε Συνοδικοῖς γράμμασι διὰ τοῦ ἱεροδιακόνου Μελετίου, καὶ τοῦ τῆς ἐκεῖσε ἀγίας Ἐκκλησίας Συλλόγου, προσκλήτει τοῦ εὐσεβεστάτου καὶ ἀοιδίμου βασιλέως κυρίου κυρίου Ἀλεξίου Μιχαήλοβιτζη τοῦ τὰ βασιλεία τῆνικαὶ κοσμοῦντος, οὐ μόντοι δι' ἐγκλήματα ψυχικὰ καὶ ὄλως ἀνατρεπτικὰ τῆς πνευματικῆς κατεκρίθη χάριτος (εὐσεβῆς γὰρ διετέλει περὶ τὰ θεῖα, φύλαξ τε τῶν ἀγίων Κανόνων καὶ ζηλωτῆς ὡς ἔδει τῶν πατριαρχικῶν παραδόσεων) ἀλλ' ἐν ἀνθρωπίνῃ τινὶ μικροψυχίᾳ ἡττων ὀργῆς γεγονῶς καὶ ἀποδράς τοῦ ἰδίου ποιμνίου, τὴν Πατριαρχικὴν τε παρωσάμενος ἀξίαν ἀπόστοργος ἐγένετο μισῶν τε καὶ μισούμενος, κἀντεῦθεν πλημμελῶς καὶ οὐχ ὡς ἔδει τὰ τῆς Πατριαρχικῆς τάξεως συνέπεσε βαδίσαι, καὶ προχωρήσαντος ἀδιορθώτῳ (ου) σκηνδάλῳ (ου) μεταξὺ ἐκείνου καὶ τοῦ ἀνακτορικοῦ κράτους, ὑπάτιος ἐκρίθη καὶ κατὰ νόμους ὑπεύθυνος τῇ ἐκκλησιαστικῇ ποινῇ καὶ ἐξώσει τῆς Πατριαρχικῆς προεδρείας, ἣν καὶ ὑποστάς εὐσυνειδήτως, οὐκ ἐνὶ λόγοις ἐξείπειν ἡλίκοις καὶ πηλίοις ὑπομονῆς καὶ ταπεινώσεως ἔργοις καὶ ἀρετῆς ἐνθέου κατορθώμασιν ὑπὲρ λόγον ἐξήλειψε τὴν μικρὰν ἐκείνην κηλίδαν τοῦ παραπτώματος, καὶ πρὸς

τούτοις οὐκ ἐπαύσατο συγγνώμην ἐξαιτῶν παρὰ τε τῆς ἱερᾶς χορείας καὶ τῆς βασιλικῆς ὑψηλότητος καὶ παρὰ τῆς Συγκλήτου, ἄχρις οὐ πρὸς Κύριον εὐσεβῶς ἐξεδήλωσε.

Ἐνθεν τοι ὁ τανῦν βασιλεύων ἐν Χριστῷ εὐσεβέστατος θεόστυπτος ἀθρότης βασιλεὺς καὶ μέγας Κνέζης κύριος Θεόδωρος Ἀλεξίεβιτς, πάσης Μεγάλης, Μικρᾶς τε καὶ Λευκῆς Ρωσσίας Αὐτοκράτωρ καὶ ἐτέρων πολλῶν ἀθροειῶν καὶ τοπαρχιῶν Ἀνατολικῶν τε καὶ Δυτικῶν καὶ παντὸς βορείου μέρους πατρικὸς καὶ προπατορικὸς κληρονόμος, δεσπότης καὶ ἐξουσιαστής, ὁ κατὰ πνεῦμα υἱὸς ἀγαπητὸς τῆς ἡμῶν μετριότητος, εὐλαβῶς λίαν διχτεθεὶς περὶ τὴν τοῦ ἀνδρὸς ἀρετὴν, ὑπομονὴν τε καὶ ταπείνωσιν, ἠγάπησεν ἀνακληθῆναι κανονικῶς ἐκείνον εἰς τὸν Ἀρχιερέων καὶ Πατριαρχῶν κατάλογον, καὶ σὺν τοῖς λοιποῖς Πατριαρχαῖς ἀπολαμβάνειν τοῦ μνημοσύνου. Ὅθεν ἐδήλωσε καὶ τῷ καθ' ἡμᾶς Ἀποστολικῷ Θρόνῳ καὶ ἔγραψεν ἡμῖν ἐρωτῶν καὶ αἰτούμενος διὰ τοῦ σεβασμίου καὶ θεσπεσίου αὐτοῦ γράμματος εἰ ποῦ δίκαιον τὸν καθαιρεθέντα κύριον Νίκωνα μετὰ τῶν Ἀρχιερέων μνημονεύεσθαι καὶ Πατριάρχην ὀνομάζεσθαι, ἥδη ἐν μετανοίᾳ τελέσαντα. Τούτου χάριν ἡ μετριότης ἡμῶν, κανονικῶς καὶ κατὰ θεσμούς ἐκκλησιαστικούς δισκεψαμένη τὴν ὑπόθεσιν, ἔγνω δίκαιον εἶναι καὶ ἀνέγκλητον ἐλεηθῆναι αὐτὸν δι' οὗς ὑπέδειξε μετανοίας καρπούς, ὡς οὐκ ἀσύγνωστα πλημμελήτηντα, ἀνκλαβεῖν τε ὑπὸ τῆς ἐκκλησιαστικῆς συμπαιδείας τὸν τῆς Ἀρχιερωσύνης χιτῶνα καὶ ὡς Πατριάρχην μνημονεύεσθαι. Καὶ δὴ κατ' αὐτὰ, ἡ μετριότης ἡμῶν ἐν ἁγίῳ πνεύματι ἀποφαίνεται ἵνα ὁ πρὸς Κύριον ἐκδημήσας ἀδελφὸς ἡμῶν κύριος Νίκων, ὡς ἐπαθλον τῆς ἧς ἐδειξεν ἀρετῆς, ἔχη τὴν συγχώρησιν τῆς Συνοδικῶς προβάσεως κατ' αὐτοῦ καθαιρέσεως, καὶ εἴη συγκεχωρημένος ἐν τῷ νῦν αἰῶνι καὶ ἐν τῷ μέλλοντι παρὰ τῆς ἁγίας καὶ ὁμοουσίου καὶ ζωαρχικῆς Τριάδος, καὶ μνημονεύηται μετὰ τῶν κεκοιμημένων Πατριαρχῶν Μοσχοβίας ἐν τοῖς ἱεροῖς διπτύχοις, καὶ ὀνομάζεται Πατριάρχης κατὰ τοὺς δηλωθέντας τύπους τῆς Ἐκκλησίας, κανονικὸν ἐπέχοντας λόγον. Πρὸς τούτοις ἀποφαινόμεθα, ὅτι τὰ λοιπὰ πάντα τὰ ὑπ' ἐκείνης τῆς ἱερᾶς Συνόδου διαπραχθέντα μείνωσιν ἀμετακί-

νητα καὶ ἀμετάτρεπτα, ὡς καλῶς καὶ νομίμως γεγονότα· ἡ γὰρ Σύνοδος ἀδίκητος ἐστίν, ἡ δὲ συγχώρησις τοῦ κυρίου Νίκωνος διὰ φιλανθρωπίας ἐκκλησιαστικῆς τῇ ἐξουσίᾳ τοῦ παναγίου Πνεύματος, καὶ οὐ δι' ἀνκιρέσεως τῆς Συνόδου.

Ὅθεν εἰς ἔνδειξιν ἐξεδόθη καὶ τὸ παρὸν τῆς ἡμῶν μετριότητος γράμμα, κατησφαλισμένον τῇ ἡμετέρᾳ ὑπογραφῇ καὶ Πατριαρχικῇ σφραγίδι.

Συνετελέσθη.

(Κώδιξ Α. Μ. 411, σελ. 247—8).

Σημ. Ἀρχειοφ. Τὸ ὄνομα τοῦ Πατριάρχου τοῦ ἐκδόντος τὸ Συγχωρητικὸν τοῦτο γράμμα παρελείφθη ἐν τῷ Κώδικι· ἀλλ' ἐπειδὴ εἶναι γνωστὸν ὅτι ὁ μὲν Νίκων ἐτελεύτησε τῷ 1681 καθ' ὃν ἐν τῇ πόλει Ἱεροσλάβη, ἐπανακάμπτων εἰς τὴν παρ' αὐτοῦ ἀνεγερθεῖσαν Μονὴν «Νέα Ἱερουσαλὴμ» προσκλήσει τοῦ Τσάρου Θεοδώρου, ὅστις καὶ ἐκήδευσεν τὸν ἀνάδοχον αὐτοῦ μεγαλοπρεπῶς, αὐτὸς οὗτος κωμίσας ἐπ' ὧμων τὸ γήϊνον τοῦ πρώην Πατριάρχου σκῆνος μέχρι τοῦ παρσκευασμένου τάφου, ζητήσας αἶμα παρὰ τῶν τεσσάρων Πατριαρχῶν καὶ τὰ συγχωρητικὰ γράμματα, ἐν οἷς ἀναγράφεται ὡς βασιλεύων ἔτι, ἀφ' ἑτέρου δὲ εἶναι ἐπίσης γνωστὸν ὅτι ὁ Τσάρος Θεόδωρος ὀκτὼ μόνις μῆνας ἐπέζησε τοῦ Νίκωνος, ἐξέγεται προδήλως ὅτι τὸ ἀνωτέρω συγχωρητικὸν γράμμα ἀπελύθη μεταξὺ τοῦ 1681—1682 καὶ συνεπῶς πατριαρχεύοντος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου Ἰακώβου τοῦ Α'.